

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
«30» серпня 2024 року,
протокол № 2.

Ректор, голова вченої ради
університету, доктор юридичних
наук, професор

Олег ОМЕЛЬЧУК

«30» серпня 2024 року

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування

РОЗРОБНИК:

Асистентка кафедри
публічного управління та адміністрування
«26» серпня 2024 року

_____ Надія ЛАЛУЄВА

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри
публічного управління та адміністрування
«27» серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри, доктор наук з державного
управління, кандидат економічних наук,
професор
«27» серпня 2024 року

_____ Едуард ЩЕПАНСЬКИЙ

Деканеса факультету публічного управління,
кандидатка наук з державного управління,
доцентка
«27» серпня 2024 року

_____ Тетяна ПІДЛІСНА

ПОГОДЖЕНО:

Рішення методичної ради університету
«29» серпня 2024 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
«29» серпня 2024 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 3
2. Заплановані результати навчання	– 4
3. Програма навчальної дисципліни	– 4
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 6
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 6
4.2. Аудиторні заняття	– 7
4.3. Самостійна робота студентів	– 7
5. Методи навчання та контролю	– 7
6. Схема нарахування балів	– 8
7. Рекомендовані джерела	– 8
7.1. Основні джерела	– 8
7.2. Допоміжні джерела	– 9
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 10

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 28	Публічне управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	– 281	Публічне управління та адміністрування
3. Назва спеціалізації	–	не передбачена
4. Назва дисципліни	–	Суспільні комунікації
5. Тип дисципліни	–	вибіркова
6. Код дисципліни	–	ППВ 1.39
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	четвертий (ДФН) / п'ятий (ЗФН)
10. Семестр	–	восьмий (ДФН) / дев'ятий (ЗФН)
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг(кредитів ЄКТС / годин)	– 2,5 / 75	
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	– 30	
% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	– 40	
% від обсягу аудиторних годин семінарські заняття (годин)	– 12	
% від обсягу аудиторних годин самостійна робота (годин)	– 40	
% від загального обсягу тижневих годин:		
аудиторних занять	– 5,0	
самостійної роботи	7,5	
3) заочна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	– 10	
% від загального обсягу лекційні заняття (годин)	– 13	
% від обсягу аудиторних годин семінарські заняття (годин)	– 6	
% від обсягу аудиторних годин самостійна робота (годин)	– 60	
% від загального обсягу	– 4	
аудиторних занять	– 40	
самостійна робота (годин)	– 65	
% від загального обсягу	– 87	

12. Форма семестрового контролю – залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:
 1) попередні дисципліни – «Державно-управлінські рішення»
 2) супутні дисципліни – «Стратегічне планування»
14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

<p>Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни</p>	<p style="text-align: center;"><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК 6. Здатність працювати в команді. ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).</p> <p style="text-align: center;"><u>Спеціальні (фахові) компетентності:</u></p> <p>СК 1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв’язання конфліктів. СК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки. СК 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати. СК 9. Здатність впроваджувати інноваційні технології. СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПР 7. Уміти організовувати та брати участь у волонтерських/культурноосвітніх/спортивних проектах, спрямованих на формування здорового способу життя / активної громадянської позиції. ПР 12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування. ПР 13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття комунікації і соціальної комунікації

Мета, завдання, предмет навчальної дисципліни та її специфіка. Понятійний апарат дисципліни. Генеза та сутність поняття «комунікації», «соціальні комунікації». Комунікація як соціально-історичне явище. Соціальна комунікація як умова існування соціуму.

Генеза теорій масових і соціальних комунікацій та інформацій у ХХ–ХХІ століттях. Види, рівні й форми комунікативної діяльності: мікрокомунікація, мідікомунікація, макрокомунікація. Методологічні проблеми теорії комунікації.

Сутність і загальна характеристика процесу комунікації. Елементи комунікаційного процесу. Сучасні концепції комунікації. Антропосоціогенез і соціальні комунікації. Комунікативна компетентність у системи професійної підготовки фахівця з соціальної роботи.

Тема 2. Еволюції соціальної комунікації і комунікаційні революції

Поняття соціальної комунікації. Мета, принципи і закони соціальної комунікації. Завдання і функції соціальних комунікацій. Різновиди соціальної комунікації. Комунікація та її функції в суспільстві. Інформаційно-комунікаційні канали. Різновиди комунікаційних каналів. Еволюція соціальних комунікацій. Мова як символічна комунікативна система. Вихідні канали: невербальний, вербальний, іконічний, символічний. Диференціація вихідних каналів і утворення каналів усної й документальної комунікації. Художні й технічні канали

комунікації. Формування електронних комунікаційних каналів. Інформаційно-комунікаційний менеджмент: поняття і типологія. Пам'ять як об'єкт комунікаційної діяльності. Соціальна пам'ять. Комунікація і суспільна свідомість. Комунікаційні аспекти соціалізації. Роль соціальної комунікації в системі професійної діяльності фахівця з соціальної роботи.

Тема 3. Комуникативний процес і його структура.

Основні моделі комуникативного процесу і їх характеристика

Основні елементи комуникативного процесу. Структурні моделі комунікації. Поняття бар'єру в комунікаційному процесі та причини їх виникнення. Комунікаційні бар'єри та їх види. Психологічні та соціальні бар'єри. Комунікаційні бар'єри та способи їх подолання. Проблема розуміння в комуникативному процесі.

Лінійні моделі комунікацій. Нелінійні моделі комунікацій. Соціологічні моделі комунікації. Пропагандистські моделі комунікації. Іміджеві моделі комунікації. Інтернет-моделі комунікації. Інтернет-комунікації у професійній діяльності соціального працівника: основні офіційні сайти; мережі спільнот та об'єднань; робота в режимі онлайн-семінарах, конференціях, вебінарах тощо; онлайн-освіта.

Тема 4. Управління процесом ЗГ. Проблема типології соціальної комунікації.

Комунікація в різних сферах суспільного життя. Зв'язки з громадськістю (PR) як вид комунікації. Комунікація в державних і громадських структурах. Комунікація в економічній, виробничій і комерційній сферах. Роль комунікації в корпоративній діяльності. Комунікація в різних галузях соціальної сфери: освіта, культура, охорона здоров'я, спорт тощо.

Тема 5. Комунікації в організаціях

Комунікація як функція управління. Соціальна структура комунікації в організації. Централізовані і децентралізовані внутрішньо комуникативні мережі. Психологічна структура внутрішніх комунікацій. Зовнішні комунікації організації. Види внутрішніх комунікацій в організації. Методи підвищення ефективності висхідних комунікацій. Формальні і неформальні комунікації. Міжособистісні і між організаційні комунікації.

Тема 6. Масова комунікація: особливості, основні види, соціальні функції.

Засоби масової комунікації: поняття, функції. Публічна комунікація: соціальний театр, соціальна бібліотека, соціальні акції, конференції, круглі столи, організаційна фасилітація.

Масова комунікація: соціальна реклама, соціальна пропаганда, соціальне кіно. Маніпулювання суспільною свідомістю: імідж та рекламування. Вплив засобів масової комунікації на формування установок і соціальних стереотипів.

Тема 7. Комуникативна компетентність. Соціально-психологічні основи спілкування в соціальних комунікаціях

Поняття комуникативної компетентності. Спілкування і комунікація: спільне і відмінне. Сутність поняття «спілкування». Характеристики і рівні спілкування. Сторони спілкування. Види спілкування. Імперативне спілкування і маніпуляція. Особливості маніпуляторів і актуалізаторів. Авторитарний, демократичний і ліберальний стилі спілкування.

Тема 8. Міжнародні та міжкультурні комунікації

Поняття міжкультурної комунікації. Концепція ділових культур в міжнародних комунікаціях. Рівні міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація як наука. Кроскультурний менеджмент. Теоретичні основи міжкультурної комунікації. Становлення міжкультурної комунікації як науки. Сутність, об'єкт і предмет міжкультурної комунікації. Аспекти міжкультурної комунікації. Міжкультурна комунікація в системі наук. Основні

категорії міжкультурної комунікації. Нація, народ, етнос. Національно-етнічна свідомість. Менталітет. Етнос. Національний стереотип. Національно-культурний символ.

Міжкультурна комунікація як необхідна умова глобалізації. Сутність етнічного складники в міжкультурній комунікації. Міжкультурні стилі та особливості комунікативної поведінки. Типи сприйняття міжкультурних відмінностей.

Тема 9. Правове регулювання суспільних комунікацій

Правові засади регулювання інформаційної діяльності в Україні. Конституція України 1996 року. Нові інформаційні закони. Порівняльний аналіз старого і діючого закону України «Про інформацію». Основні зміни і проблеми законодавства інформаційної сфери. Мета і сфера дії законів України «Про доступ до публічної інформації», «Про захист суспільної моралі». Визначення терміну «інформація», «публічна інформація» у чинному законодавстві. Захист джерел інформації.

Правові норми діяльності засобів масової інформації в Україні щодо сфери зв'язків з громадськістю. ЗУ «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні». Правові норми діяльності аудіовізуальних ЗМІ.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін. зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін. зав.	СРС
1.	Поняття комунікації і соціальної комунікації	9	1	2	-	-	6	8	0,5	0,5	-	-	7
2.	Еволюції соціальної комунікації і комунікаційні революції	9	1	2	-	-	6	8	0,5	0,5	-	-	7
3.	Комунікативний процес і його структура. Основні моделі комунікативного процесу і їх характеристика	8	2	2	-	-	4	8,5	1	0,5	-	-	7
4.	Управління процесом ЗГ. Проблема типології соціальної комунікації.	8	2	2	-	-	4	8,5	1	0,5	-	-	7
5.	Комунікації в організаціях	8	2	2	-	-	4	8,5	1	0,5	-	-	7
6.	Масова комунікація: особливості, основні види, соціальні функції.	8	1	2	-	-	5	8,5	1	0,5	-	-	7
7.	Комунікативна компетентність. Соціально-психологічні основи спілкування в соціальних комунікаціях	8	1	2			5	8	0,5	0,5	-	-	7
8.	Міжнародні та міжкультурні комунікації	9	1	2	-	-	6	8	0,5	0,5	-	-	7
9.	Правове регулювання суспільних комунікацій	8	1	2	-	-	4	9	-	-	-	-	9
	Усього годин	75	12	18	-	-	45	75	6	4	-	-	65

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної та заочної форм навчання включає завдання до кожної теми або проходження курсів, вебінарів тощо за тематикою дисципліни.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.4. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

1) традиційний усний виклад змісту теми;
2) інтерактивні методи навчання (метод «питання-відповідь», мозковий штурм, Case-study тощо);

3) методи активізації пізнавальної діяльності (проблемний виклад матеріалу, діалог, симуляція процесів, ситуацій щодо);

4) сучасні технології (мультимедійні презентації (PowerPoint) для візуалізації матеріалу, відеоматеріали для урізноманітнення викладання, електронні платформи та сервіси (Google Classroom, Meet) для проведення обговорень, розміщення матеріалів.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

1) інтерактивні методи навчання (метод «питання-відповідь», мозковий штурм, Case-study);

2) методи активізації пізнавальної діяльності (обговорення проблемних питань, діалог, дебати, імітація процесів, ситуацій щодо);

3) сучасні технології (мультимедійні презентації (PowerPoint) для візуалізації виступів студентів, електронні платформи та сервіси (Meet, Kahoot, Google Classroom,) для проведення обговорень, опитувань, тестування, прикріплення результатів самостійної роботи студентів);

4) публічні виступи з результатами виконаних індивідуальних та командних творчих завдань з подальшим їх обговоренням у групі.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у таких формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;

4) публічний захист результатів виконаних індивідуальних та командних творчих завдань.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

Структура залікового білету включає 3 теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рисунку:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань, визначається в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996, № 25-26.
2. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
3. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1991 р. № 3855-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. URL: http://adm.km.ua/doc/doc5_zak.pdf.
5. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/2782-12>.
6. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534>.
7. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
8. Про захист інформації в автоматизованих системах: Закон України від 05.07.1994 р. №80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2594-15>.
9. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-17. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
10. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20.11.2003 р. № 1296-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>.

11. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.
12. Про інформаційні агентства: Закон України від 28.02.1995 р. № 74/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/95-%D0%B2%D1%80>.
13. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
14. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.1993 р. №3322-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12>.
15. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23.09.1997 р. № 539/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80>.
16. Про рекламу: Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>.
17. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>.
18. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003р. №1280-ІV. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>.

Базові джерела

1. Шебаніна О.В., Клочан В.П., Тищенко С.І. Комунікації в публічному адмініструванні: конспект лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2018. 200 с. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5037/1/Комунікації%20в%20публічному%20адмініструванні.pdf>
2. Соціальні комунікації: хрестоматія. Уклад. В.О. Ільганаєва. Х. ХДАК, 2012. 178 с.
3. Королько В. Г., Некрасова О. В. Зв'язки з громадськістю. Наукові основи, методика, практика: підр. для студентів вищих навчальних закладів. К. Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 831 с.
4. Почепцов Г. Г. Паблік рилейшнз: навчальний посібник. Київ: Знання, 2004. 376 с.
5. Примак Т. О. PR для менеджерів і маркетологів: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 202 с.
6. Ромат Є. В. Зв'язки з громадськістю (базовий курс): навчальний посібник. Київ, 2016. 284 с.
7. Холод О. М. Комунікаційні технології. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 211 с.
8. Дзюндзюк В.Б., Крюков О.І., Радченко О.В. Державна інформаційна політика: навч. посіб. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. 344 с.
9. Лісничий В.В., Радченко О. В., Бухтатий О. Є. Інформаційно-комунікаційна демократія: Монографія. К.: Видавець СВС Панасенко, 2015. 400 с.
10. Василевська Т. Е. Етика в публічній службі: підручник. Київ: НАДУ, 2018. 256 с.
11. Комунікації в органах державної влади: посібник. Український кризовий медіа-центр. Київ, 2016. 100с. URL: <https://www.slideshare.net/arynasatovska/ss-72555611>.
12. Основи риторики для бізнес-лідерів: ефективний публічний виступ: навчальний посібник. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/30520/1/Sereda_Osnovy_rytoryky_2016.pdf.
13. Соціальна психологія: навч. посіб. Н.Ю. Воляннюк, Г.В. Ложкін, О.В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І.Боковець, Б. В. Андрійцев. Київ: КІП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27765/1/Social-psychology.pdf>.
14. Чічановський А.А., Старіш О. Г. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем: підручник. Київ: Грамота, 2010. 568 с. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1991 р. № 3855-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
15. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. URL: http://adm.km.ua/doc/doc5_zak.pdf.
16. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

17. Лалуєва Н.М., Юричина І.А. Удосконалення зв'язків з громадськістю в контексті розвитку територіальних громад. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. №2 (19). 2023.

Допоміжна література

1. Королько В. Г. Зв'язки з громадськістю. Наукові основи, методика, практика: підр. для студентів вищих навчальних закладів. 3-тє вид., доповн. і переробл. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 831 с.

2. Чернишова Л.О., Новікова Л.В. Світовий ринок інформаційно-комунікаційних технологій: тенденції та перспективи розвитку. *Підприємництво та інновації*. Випуск 16. 2021. С. 15-19

3. Чернишова Л.О., Козуб В.О. Вплив зарубіжного досвіду на формування вітчизняної моделі соціально-відповідального бізнесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*: зб. наук. пр. - Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2019. Вип. 25, Ч. 1. С. 121-125.

4. Білоус В. С. Зв'язки з громадськістю (паблік рилейшнз) в економічній діяльності: Навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2012. 275 с.

5. Новікова Л.В., Чернишова Л.О. Формування позитивного міжнародного іміджу країни як засобу посилення конкурентоспроможності. *Бізнес Інформ*. 2017. № 11. С.30-35.

6. Куліш А.П. Практика ПР «по-українському». Київ: АДФЕ-Україна, 2015. 335 с.

7. Гапоненко В.А. Зв'язки з громадськістю: навч. посібник / В. А. Гапоненко, В. А. Рихлік. К. : КНЕУ, 2015. 238 с.

8. Романовський О. Г. Основи паблік рилейшнз : навчальний посібник для студентів спеціальностей 053 «Психологія» та 074 «Публічне управління та адміністрування» / О.Г.Романовський, Н.В. Серета, Є.В. Воробйова. Харків : НТУ «ХПІ», 2018. 174 с.

9. Лебідь А. Є, Назаров М. С. Інструменти громадської участі в Україні: навчально-методичний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2020. 73 с.

10. Лалуєва Н.М., Терещенко Т.В. Адаптація зарубіжного досвіду управління розвитком інтелектуального капіталу України. *Університетські наукові записки. Хмельницький*. Том 19. №2(74). 2020. С. 151-162.

11. Лалуєва Н.М. Аналіз наукових підходів до визначення сутності інтелектуального капіталу регіону. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. №5 (322). С. 253-258.

12. Лалуєва Н.М., Юричина І.А. Удосконалення зв'язків з громадськістю в контексті розвитку територіальних громад. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. №2 (19). 2023.

8. Інформаційні ресурси

https://zakon.rada.gov.ua/	Інформаційно-пошукова система «Законодавство України»
http://mon.gov.ua	Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
http://disser.com.ua/	База даних дисертацій та авторефератів
http://www.rada.gov.ua	Веб-портал Верховної Ради України
http://www.president.gov.ua	Веб-портал Адміністрації Президента України
http://www.kmu.gov.ua	Веб-портал Кабінету Міністрів України
http://www.irbis-nbuv.gov.ua/	База даних Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
https://nrfu.org.ua/	Веб-сайт Національного фонду досліджень України

https://www.scopus.com	Наукометрична база даних Scopus
http://uincit.uran.ua/	Система наукометричного моніторингу суб'єктів наукової діяльності України
https://www.webofscience.com	Наукометрична база даних WebofScience
http://www.freefullpdf.com/	База даних наукових публікацій
https://www.base-search.net/	BielefeldAcademicSearchEngine пошукова система академічних веб-ресурсів
https://doaj.org/	Онлайн-каталог високоякісних журналів з відкритим доступом
https://www.lib.umich.edu/	Бібліотека Мічиганського університету
https://www.worldcat.org/search	Бібліотечний каталог, який допомагає знаходити бібліотечні матеріали в Інтернеті
http://www.adm.km.ua/	Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації